

Góðar vónir

ÁKI BERTHOLDSSEN

– Tann, sum hevur verið við til at henta tað upp, sum onnur hava tveitt frá sær, ger neyvan sjálvur tað sama.

Tá ið Eilíf Samuelsen, landsstýrismaður í umhvørvismálum, setti kvøldsetuna í Norðurlandahúsinum í gjárkvøldið, í sambandi við umhvørvisdagarnar, og kappingina um best røkta bygdina, og bestu umhvørvisundirvísing í skúlnum, fegnaðist hann um, at áhugin fyri umhvørvisspurningum er vaksandi.

– Men tað, at áhugin er vaksandi, er kanska ein ábending um, at vit noyðast at taka spurningin í størri álvara.

– Tað verður skipað fyri ruddingardøgum víða um í landinum so at okkara vakra land kann sýna seg enn vakrari, nú veturin er av og tað góða veðrið lokkar fólk bæði hiðani og úttan eftir, at ferðast kring landið at njóta okkara sermerkta náttúru.

– Hesir afturvendandi ruddingardagar man ein tann besti máttin at uppala til at hava fyrilit fyri náttúruni og at geva fólk ein positivt hugburð til umhvørvið. Tí tann, sum hevur verið við til at henta upp plastposar, fløskur og pappír upp, sum onnur hava tveitt frá sær, hann ger neyvan sjálvur tað sama.

Umhugsa nýtsluvanarnar

Men Eilíf Samuelsen minti eisini á, at umhvørvið er annað enn plastposar og brotnar fløskur. Tað er eisini, at ozonlagið tynnist, at regni súrgast og oyðir liv í vøtnum og í skógum og tað er geislaavirkið avfall eftir kjarmorkuspreiðing, tað er spurningurin um lívfrøðiliga fjølbroytni, tað er at nýta náttúrunnar ríkidømi skynsamiliga, bæði tað deyða og tað livandi.

– Vit mugu umhugsa okkara nýtsluvanar. Tá ið vit keypa vaksimaskinur, bilar, kuldaskáp, eiga vit at hugsa um, hvussu hesar vørur hava ávirk- ad javnvágina í náttúruni, tá ið tey vórðu gjørd, meðan tey verða brúkt og tá ið tey skulu burturbeinast aftur. Tvs, at vit mugu hugsa um ringrásina hjá hesi vøru.

Eilíf Samuelsen visti eisini á, at landssýrið hevur skrivað undir nógvir aljóða sáttmálar um umhvørvisvernd og hevur sostatt bundið seg til at fylgja tí, hesir sáttmálar áseta.

– Hetta hava vit gjørt fyrst og fremst við umhvørvisverndarlógini, havumhvørvislógini og matvørlógini.

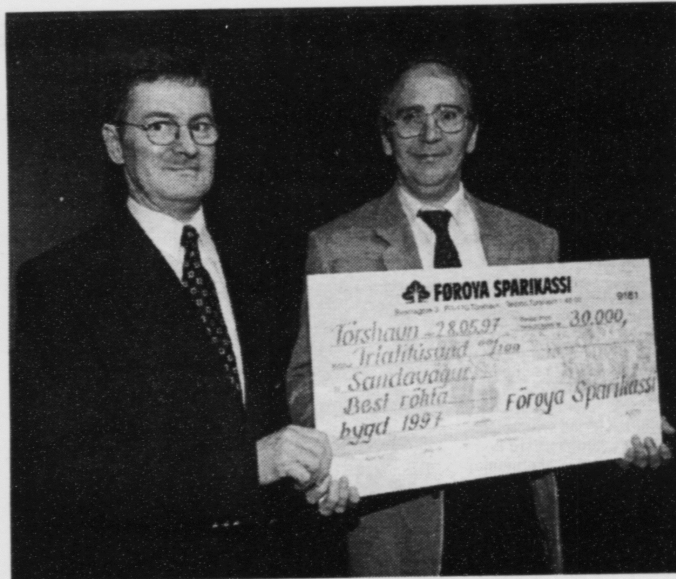
– Norðurlond hava altíð gingið á odda, tá ið talan er um umhvørvisvernd og allir umhvørvisráðharrarnir hittast minst trýggjar ferðir um árið at umrøða umhvørvismál. Føroyar eru við í Norðurlandska samstarviðinum og í teirri norðurlandsku umhvørvisstrategi frá sum gongur frá 1996-2000.

Semja er um, at umhvørvisrúppuleikar kunnu einans fyrbyggjast so tað munar við at minka tilfeingisnýtsluna og at brúka tað við skynsemi, við at laga tað til ringrásina og við at brúka umhvørvisvinnarligari tøkni.

Tí noyðast Norðurlond at samskipa okkara arbeiði fyri at verja náttúruna fyri at fáa størri nyttu burtúrur tí, sum samfelagið setir av til endamálið. Hvørt ár skipar Heilsufrøðiliga Starvsstovan fyri fundi ímillum allar kommunur at umrøða umhvørvismál. Í hesum døgum verður fyri fyrstu ferð umhvørvisdagur hildin í Føroyum. Tað er alneyðugt við tøttum samstarvið allastaðni, frá hægsta politiska vald til teir einstøku borgararnar.

Eilíf Samuelsen segði, at kappingin um best røkta bygd er við til at gera vinnuna, myndugleikar og fólk kring alt landið og tað helt hann vera ógvuliga umráðandi og eina fyritleykt fyri einum virknum umhvørvisverndararbeiði.

Tað, at kommunar hava tikið so væl undir við at gera umhvørvisætlanir, og at ferðavinnan tekur virknan lut í umhvørvisarbeiðnum, gevur eisini góðar vónir fyri framtíðina, segði Eilíf Samuelsen.

Vit eru sera fegin

ÁKI BERTHOLDSSEN

– Vit eru sera fegin fyri henda heiður. Vit taka hetta sum eina viðurkenning av tí miðvísa umhvørvisarbeiðnum, sum er gjørt í okkara kommunu nú í nógv ár.

Suni Joensen, bygdaráðsformaður í Sandavági, er bæði errin og glaður um, at tað var Sandavágur, sum vann kappingina um best røkta bygd í Føroyum.

Tað var á kvøldsetu í Norðurlandahúsinum í fyrskvøldið at best røkta bygd í Føroyum í 1977 varð kosin.

Ferðararáðið tók stig til kappingina um og skipar fyri henni saman við FNU og Heilsufrøðiliga Starvsstovuni.

Nú í mai mánaða hava bæði IRF, KOB og økisfelagini hjá Ferðaráðnum givið dómsnevndini tilmæli um bygd, sum tey halda kundu koma uppá tal at fáa henda heiður.

Dómsnevndin fekk 20 tilmæli, men tá ið tey vórðu gjøgnumgingin vórðu 10 bygdir sáldaðar frá aftur.

Eftir at hava vitjað tær átta bygdirnar, sum vóru eftir, sat dómsnevndin eftir við trimum bygdum, sum tey hildu áttu heiður uppi-bornar.

Men tað var rættiliga spennandi tí frammanundan høvdu bygdaráðini bara fingið at vita, at teirra bygdir vóru innstillaðar.

Úrslitið varð, at bæði Eiði og Tjørnuvík fingi heiðursbræv fyri at verða væl røkta- ar og eitt gávukort í part uppá 5.000 krónur, sum skulu brúkast til eitthvørt umhvørvisvinnarligt endamálið.

Men tað var Sandavágur, sum dómsnevndin helt vera tann best røkta av øllum.

Saman við heiðrinum fylgir ein kekkur uppá 30.000 krónur frá Føroya Sparikassa, og tær kunnu

hóskandi brúkast til okkurt umhvørvisvinnarligt tiltak.

Harumframt verður vegskelti sett upp sum vísir øll- um, sum koma til bygdar, at hetta er best røkta bygd í Føroyum, og at her býr fólk, sum setir trivnaðin høgt. Og at enda fekk Sandavágur eitt veggjapryði, sum Gurðid Poulsen hevði gjørt.

Tað, sum dómsnevndin legði dent á, var, at tað var reint, ruddiligt og nossligt í bygdini, at órúddið ikki liggur og sløðist, at kloakvið- urskiftini eru góð, at grót- hus, garðar og stik eru hildin, at bygdin er ferðamann- avinlarlig, at forminni verða varðveitt, at tød og evja frá súrhoysgjagrunn- um verður rætt burturbeint, og at miðvíst umhvørvis- arbeiði verður gjørt og at miðvísarætlanir eru á økin- um.

Í dómsnevndini sátu Per Hansen á Ferðaráðnum, Óli Mikkelsen fyri FNU, Bryndis á Dunga fyri Heilsufrøðiliga Starvsstovuna, umframt Sverri Egholm, fyrrverandi landsbókavörð-

ur og Gunnleig Durhuus, landsarkitektur.

Ein heiður

Tá ið við hittu bygdaráðs- formannin, Suna Joensen á tannlæknastovuni tíðliga í gjáramorgunin, segði hann, at hann var fegin um, at tað miðvísa arbeiðið, kommun- an hevði staðið fyri nú í nógv ár, hevði fingið slíka viðurkenning.

– Tað er ikki so, at Sandavágur fær topp karakter á øllum økjum, men eg haldi, at sum heild eru vit hampiliga væl fyri.

– Men vit eru eisini greið yvir, at enn er nógv at taka hond í, men tað kemur so ið og við. Fyribils verður tað stóra takið at fáa kloak- k- innar, sum renna út í ána, lagdar í rør, sigur hann.

Gamlar dygdir

Hann sigur, at kommunan hevur í nógv ár lagt stóran dent á umhvørvisarbeiðið og Sandavágur er eisini uppi í umhvørvis-roynda- ætlanini hjá norðurlanda- ráðnum.

– Hetta er ikki nakað, ein kommuna megnar einsamøll. Høvdu vit ikki sandavágsskingar við okkum og sá tey tað sum eina æru at halda ognir sínar, kundi alt gjørt tað sama, sigur Suni Joensen, bygdaráðs- formaður í Sanda- vági, h.m. sum her tók imóti heiðursgávuni, frá Per Jacobsen í Sparikassanum, tá ið Sandavágur varð skýrd best røkta bygd í Føroyum

Men, hvussu ber ta til, at Sandavágur hevur lagt so stóran dent á umhvørvið framman adrar bygd, at hon er verd ein heiður, sum hesa?

– Tað, at røkja, og at vera røkin eru gamlar, føroyskar dygdir, sum kanska trívast betri úti á bygd, enn á teim- um stóru plássunum. Vit tosað um at røkja bøg og hag- a og røktingarmenn hava altíð verið høgt í metum.

Og í Sandavági hava vit sett eina æru í at vera røkin. – Og tað er ikki altíð, at tað skulu so nógvir pengar til. Eg haldi, at tað hetta, at fara væl um, er meiri ein spurningur um hugburð, sigur Suni Joensen.

Fólkið er við

Men so leggur hann aftur- at, at tað, at røkja eina bygd, er ikki nakað, ein kommuna megnar einsamøll.

– Er fólkið ikki við, kann alt gera tað sama. Men eg haldi, at í Sandavági hava fólk altíð lagt nógv í at hald- a sínar ognir, hóast okkurt altíð er, sum kundi verið betri.

Til lógmansgarðin

Suni Joensen sigur, at ta- kom púra óvart á tey, at Sandavágur skuldi fáa henda heiður. Tí hevur bygdaráðið ikki gjørt av, hvat tær 30.000 krónurnar skulu brúkast til.

Men bygdaráðsformaður- in sigur, at sjálvur fer hann at mæla til, at tær verða brúktar at friðka økið, har gamli Lógmansgarðurin á Steig var í eini 270 ár.

Hans Jakup í Kollshyrgi, bygdaráðsformaður á Eiði, v.m. og Ashjorn Djurhuus, bygdaráðs- limur í Tjørnuvík taka imóti heiðursgávu fyri at bygdin teirra eru so væl røkta